

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

DIPLOMSKO DELO

VANJA ZELENC

Ljubljana, 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
Specialna športna vzgoja
Prilagojena športna vzgoja

ŠPORTNE DEJAVNOSTI NA SNEGU OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI

DIPLOMSKO DELO

MENTOR
prof. dr. Damir Karpljuk

SOMENTOR
Rok Usenik prof. šp. vzg.

RECENZENT
prof. dr. Mateja Videmšek

KONZULTANT
asist. Vedran Hadžić, dr. med.

Avtorica dela
VANJA ZELENC

Ljubljana, 2013

ZAHVALA

Rada bi se zahvalila vsem, ki ste kakor koli pomagali pri nastanku diplomskega dela.

Mentorju prof. dr. Damirju Karpljuku in somentorici prof. dr. Mateji Videmšek za vse strokovne nasvete, usmerjanje in za pomoč.

Heleni za vse nasvete in slikovno gradivo, Nataši za pomoč pri urejanju in Maji za prevod povzetka.

Ne nazadnje pa svojim staršem, ki sta vedno verjela vame in mi nudila vso podporo v času študija.

Hvala!

Ključne besede: otroci s posebnimi potrebami, gibanje, igre na snegu, didaktični pripomočki

ŠPORTNE DEJAVNOSTI NA SNEGU OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI

Vanja Zelenc

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2013

Število strani: 51, število slik: 14, število virov: 26

IZVLEČEK

V diplomskem delu so bile predstavljene športne dejavnosti na snegu za otroke s posebnimi potrebami in odnos do njih.

V uvodnem delu so predstavljeni in opisani otroci s posebnimi potrebami, njihove lastnosti in sposobnosti ter njihovo vključevanje v športne dejavnosti. Ugotovljeno je bilo, da je pri različnih dejavnostih otrok s posebnimi potrebami pomembno sodelovanje otrok, staršev in strokovnih delavcev.

Športne igre so del integracije otrok s posebnimi potrebami v družbo. Eden od načinov športnih dejavnosti za otroke s posebnimi potrebami so tudi igre na snegu, ki smo jih obdelali v diplomskem delu. Z igro na snegu popestrimo športna dogajanja v zimskem času in naravnem okolju. Pri igrah upoštevamo pomanjkljivosti posameznega otroka in uporabljamo primerne didaktične pripomočke in pomagala.

Osrednja tematika diplomskega dela se nanaša na izbiro iger primernih za otroke s posebnimi potrebami. Razdelili smo jih v igre pripravljalnega, glavnega in sklepnega dela. Pri tem smo igre prilagodili njihovim sposobnostim.

Key words: children with special needs, sports, games, activities, winter, snow, didactic tools, disability aids

WINTER SPORT ACTIVITIES FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

Vanja Zelenc

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2013

Number of pages: 51, number of pictures: 14, number of sources: 26

ABSTRACT

This work presents winter sport activities suitable for children with special needs, and the appropriate pedagogic approaches.

The Introduction chapter focuses on the abilities and skills of children with special needs essential for winter sport activities, as well as on ways of integrating these children into sport activities, stressing the importance of cooperation between children, their parents and pedagogues/staff.

For children with special needs physical activity is an essential part of the integration process. Winter sport activities presented in this work are one of the ways to improve the lifestyle and school activities of children with special needs in winter, using the benefits of open-air and natural environment. When planning these activities we must consider each individual's abilities and disadvantages must be considered, and appropriate tools and aids must be included.

The aim of this work is to present a selection of outdoor winter games and activities appropriate for children with special needs, carefully adjusted to fit the children abilities. The games and activities selected cover one complete period with the so-called preparation stage, main stage as well as end stage games and activities.

KAZALO

1	UVOD.....	8
1.1	OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI	9
1.1.1	Lastnosti otrok s posebnimi potrebami.....	10
1.1.2	Gibanje in gibalne sposobnosti otrok s posebnimi potrebami	10
1.2	PRILAGODITVE IN NAČINI VKLJUČEVANJA OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI V PRILAGOJENO ŠPORTNO DEJAVNOST	12
1.2.1	Motivacija otrok s posebnimi potrebami v prilagojeno športno dejavnost.....	13
1.2.2	Način vključevanja otrok s posebnimi potrebami v prilagojeno športno dejavnost.....	13
1.2.3	Sodelovanje strokovnih delavcev s starši.....	14
1.3	OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI.....	15
1.3.1	Otroci z motnjami v duševnem razvoju	15
1.3.2	Slepi in slabovidni otroci.....	16
1.3.3	Gluhi in naglušni otroci.....	17
1.3.4	Otroci z govorno - jezikovnimi motnjami.....	18
1.3.5	Gibalno ovirani otroci	18
1.3.6	Dolgotrajno bolni otroci	19
1.3.7	Otroci z učnimi težavami	19
1.3.8	Otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami.....	20
1.3.9	Nadarjeni otroci.....	20
1.4	IGRE NA SNEGU.....	21
1.5	NAMEN IN CILJI	22
2	METODE DELA	23
2.1	DESKRIPTIVNA METODA DELA	23
2.2	KOMPARATIVNA METODA DELA.....	23
3	RAZPRAVA.....	24
3.1	SNEŽNI POLIGON.....	24
3.2	OBLEKA IN OBUTEV	25
3.3	DIDAKTIČNI PRIPOMOČKI.....	26
3.4	DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	28
3.5	PRINCIPI DELA ŠPORTNEGA PEDAGOGA	28
3.6	PRIMERI IGER NA SNEGU.....	29

3.6.1 Igre pripravljalnega dela.....	29
3.6.2 Igre glavnega dela.....	33
3.6.2.1 Igre za prostorsko orientacijo	33
3.6.2.2 Igre za preciznost (natančnost).....	36
3.6.2.3. Igre za ravnotežje.....	38
3.6.2.4 Sestavljena gibanja	40
3.6.3 Igre sklepnega dela.....	42
4 SKLEP	45
5 VIRI.....	47

KAZALO SLIK

Slika 1. Otroci s posebnimi potrebami na snegu (OŠ Gustava Šiliha).	8
Slika 2. Otroci s posebnimi potrebami tudi smučajo (OŠ Gustava Šiliha).....	9
Slika 3. Igra na snegu (OŠ Gustava Šiliha).	15
Slika 4. Tekmovanje s krpljami (OŠ Gustava Šiliha).....	21
Slika 5. Snežni pologon (www.planica.net, 2012).	25
Slika 6. Zimsko oblačilo (OŠ Gustava Šiliha).....	26
Slika 7. Didaktični pripomočki (Cesar, B., 2010).	27
Slika 8. Tek okrog snežaka (osebni arhiv).	34
Slika 9. Tek med ovirami (osebni arhiv).....	35
Slika 10. Balinanje (Cerar, B., 2010).	37
Slika 11. Hoja po črti (Cerar B., 2010).	39
Slika 12. Cik-cak skoki (Bernik, 2010).	41
Slika 13. Kepanje (OŠ Gustava Šiliha).	42
Slika 14. Angelček v snegu (Odisej, 2012).	43

1 UVOD

»Športno oziroma telesno kulturo osmišljajo temeljna področja, kakršna so športna vzgoja, športna rekreacija in selektivni ali vrhunski šport, po nekaterih merilih tudi kineziologija. Ob tem velja poudariti, da se pri ljudeh s posebnimi potrebami omenjenim področjem lahko pridružita še medicinska rehabilitacija z elementi prilagojenih športnih dejavnosti in terapevtska rekreacija« (Vute, 1999, str.12).

Prilagojena športna dejavnost (angl. Adapted Physical Activity) je odnos do ljudi s posebnimi potrebami ter dojemanje prizadetosti, hkrati pa vzgaja in izobražuje. Na ta način pri ljudeh s posebnimi potrebami s posebno obravnavo dosežemo boljše telesno pripravljenost in psihično stabilnost ter s tem večjo samostojnost.

Izobraževanje otrok s posebnimi potrebami pomeni, da vključujemo otroke s posebnimi potrebami v vzgojne in izobraževalne sisteme. V oblikah vzgoje in izobraževanja ima otrok najboljšo možnost uresničiti cilje, kar pomeni, da doseže najvišjo stopnjo neodvisnosti in socialne integracije (Lebarič, Kopal Grum in Kolenc, 2006).

Drugačnost, ki povezuje posebne potrebe in športno dejavnost, je zagotovo sestavni del športne kulture (Vute, 1999).

Slika 1. Otroci s posebnimi potrebami na snegu (OŠ Gustava Šiliha).

1.1 OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI

Zakonodaja opredeljuje skupine oseb, ki potrebujejo tekom svojega razvoja, ali tudi kasneje, določene oblike pomoči ali prilagoditev, ki naj jim omogočijo razvoj njihovih potencialov v največji možni meri.

Slika 2. Otroci s posebnimi potrebami tudi smučajo (OŠ Gustava Šiliha).

To so:

- otroci z motnjami v duševnem razvoju,
- slepi in slabovidni otroci,
- gluhi in naglušni otroci,
- otroci z govorno-jezikovnimi motnjami,
- gibalno ovirani otroci,
- dolgotrajno bolni otroci,
- otroci z učnimi težavami,
- otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami,
- nadarjeni otroci.

1.1.1 Lastnosti otrok s posebnimi potrebami

Vsak človek je s svojimi lastnostmi edinstven in se po tem loči od drugih. Drugačnost je v življenju lahko prednost ali težava. Odvisno kako gledamo nanjo. Kriteriji na podlagi katerih se izjemnost določa, so naslednji (Bečaj, 1988):

- otrok izstopa iz širokega okvira običajnosti,
- obstajati morajo posebni, neobičajni razlogi oz. vzroki,
- ogrožen je nadaljnji psihosocialni razvoj,
- potrebno je posebno, strokovno obravnavanje.

1.1.2 Gibanje in gibalne sposobnosti otrok s posebnimi potrebami

Gibanje v fiziki opisuje pojav, da se s časom spreminja lega telesa glede na druga telesa. Gibanje lahko opredelimo s funkcijo, ki opiše lego telesa v odvisnosti od časa. »Osnove gibanja v športu so področje, ki obravnava osnove gibanja v različnih športnih dejavnostih človeka, istočasno pa želijo prikazati vpliv gibanja na razvoj človeškega telesa in njegovih gibalnih sposobnosti« (Pistotnik, 2011, str. 8).

Gibanje spremlja človeka od rojstva do smrti. Potreba po gibanju se pojavlja kot ena prvih potreb, saj že otrok v najzgodnejšem obdobju svojega življenja zaznava svoje telo in njegove sposobnosti v gibanju.

»Naravne oblike gibanja omogočajo otrokom najosnovnejše spretnosti za obstoj v okolju. To so vsa gibanja v prostoru, gibanja, ki so povezana z okolico in predmeti v njej in gibanja, ki so med seboj povezana. Z naravnimi oblikami gibanja se krepijo otrokove telesne in duševne sposobnosti za reševanje problemov. Utrjujejo splošno zdravje in dobro počutje, razvijajo čutno-gibalne spretnosti in samozavest, ki jim omogoča kvalitetnejše življenje. Stopnje naravnega gibanja so lahko zelo različne, predvsem pri osebah, kjer gre za duševno, telesno ali kombinirano motnjo« (Vidovič, Srebot, Cerar in Markun Puhan, 2003, str. 12).

Gibalne sposobnosti so pri različnih ljudeh različne, zato je tudi učinkovitost pri gibanju različna. Gibalne sposobnosti so delno prirojene, delno pa jih lahko

pridobimo. Dane gibalne sposobnosti lahko z gibalno aktivnostjo presežemo. V osnovi ločimo sedem osnovnih gibalnih sposobnosti (povzeto po Pistočnik, 2011 in Gasparič, 2009):

- **Moč**
Moč je sposobnost za učinkovito izkoriščanje sile mišic pri premagovanju zunanjih sil. Zunanje sile, ki delujejo na telo človeka so sila gravitacije, sila vztrajnosti lastnega telesa ali predmetov, sredobežne sile, sila trenja ter sila partnerja ali nasprotnika. Aktivno gibanje človeka v prostoru se lahko izvede ob uporabi sile mišic. Moč je izmed osnovnih gibalnih sposobnosti najmanj prirojena in jo lahko s treningom pridobivamo.
- **Hitrost**
Hitrost je sposobnost izvajanja gibanja z največjo frekvenco ali v najkrajšem možnem času. Hitrost, ki jo lahko človek doseže, je odvisna tudi od nivoja razvitosti primarnih gibalnih sposobnosti. Na hitrost vplivajo fiziološki, biološki in psihološki dejavniki, morfološke značilnosti telesa in nivo ostalih gibalnih sposobnosti. Osnovne oblike hitrosti so hitrost reakcije, hitrost enostavnega gibanja in hitrost izmeničnih gibov. Hitrost je od vseh gibalnih sposobnosti najbolj odvisna od dednih lastnosti.
- **Giblјivost**
Giblјivost je sposobnost človeka, da izvaja gibe z veliko amplitudo. Z razteznimi vajami ohranjamo in večamo giblјivost. Giblјivost je odvisna od sklepa ter mišic in kit, ki ga obdajajo. Predstavlja pomemben dejavnik optimalne pripravljenosti. Dejavniki, ki vplivajo na giblјivost so notranji in zunanji. Notranji so vezani na zgradbo in delovanje telesa, zunanji pa na človekovo telo vplivajo iz okolja.
- **Koordinacija**
Koordinacija je sposobnost učinkovitega oblikovanja in izvajanja kompleksnih gibalnih nalog. Osnovne značilnosti koordiniranega gibanja so pravilnost, pravočasnost, racionalnost, izvirnost in stabilnost.

- **Ravnotežje**
Ravnotežje je sposobnost hitrega oblikovanja kompenzacijskih gibov, ki so sorazmerni z odkloni telesa v ravnotežnem položaju. Ravnotežje je sposobnost človeka, da ohrani stabilen položaj kljub sili gravitacije in drugih motečih dejavnikov.
- **Preciznost (natančnost)**
Sposobnost določitve prave smeri in intenzivnosti pri zadevanju, ali pri gibanju v prostoru. Natančnost je pomembna pri gibalnih nalogah, kjer se zadeva cilj, ali se izvaja gibanje po določeni poti.
- **Vzdržljivost**
Vzdržljivost je sposobnost človeka, da lahko opravlja določeno aktivnost daljši čas, ne da bi zaradi utrujenosti moral aktivnost prekiniti ali znižati njeno intenzivnost. Vzdržljivost merimo s časom, ki ga potrebujemo za izvedbo naloge.

Normalni gibalni razvoj otroka se lahko spremeni, če je duševno ali telesno stanje otroka spremenjeno. Pravico do športne dejavnosti pa imajo vsi, ne glede na telesne in duševne sposobnosti.

Gibalne sposobnosti otrok s posebnimi potrebami so odvisne od telesnega in duševnega stanja oziroma razvoja otroka ter starosti.

1.2 PRILAGODITVE IN NAČINI VKLJUČEVANJA OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI V PRILAGOJENO ŠPORTNO DEJAVNOST

Splošni cilji pri vzgoji in športni dejavnosti so pri otrocih s posebnimi potrebami enaki kot pri otrocih brez težav. Pomoč in prilagoditev pri vzgoji in športni dejavnosti je prilagojena posamezniku oziroma skupini ter je različna od posameznika do posameznika, od skupine do skupine. Prilagaja se tudi čas, ki ga za neko dejavnost potrebuje otrok s posebnimi potrebami, saj posamezniki potrebujejo eni več drugi manj časa, eni pa celo življenje.

Načini in stopnja potrebne pomoči in prilagoditev je od posameznika do posameznika različna. Od tod tudi izraz osebe s posebnimi potrebami, saj pri mnogih posebne potrebe niso vezane le na obdobje otroštva. Otrok s posebnimi potrebami je sposoben učenja in napredka na vseh razvojnih področjih, zato naj bo dejaven na vseh področjih življenja. Zato se splošni cilji vzgoje otrok s posebnimi potrebami ne razlikujejo od ciljev vzgoje otrok brez težav v razvoju.

1.2.1 Motivacija otrok s posebnimi potrebami v prilagojeno športno dejavnost

Motiviranost otrok s posebnimi potrebami je eno najpomembnejših in najmanj rešenih vprašanj. Motivacija je proces izzivanja človekove pozornosti in usmerjanja k uresničitvi posameznih ciljev. Otrokovi motivi so vezani na primerjavo z otroci ter željo biti enaki med enakimi. Otroke s posebnimi potrebami je težje motivirati, saj imajo težave s koncentracijo in pozornostjo.

Otroke s posebnimi potrebami je potrebno predhodno pripraviti na določeno dejavnost. Jasno je potrebno določiti naloge in cilje. Potrebno je pripraviti tudi otroke brez težav na vključitev otrok s posebnimi potrebami v skupino.

1.2.2 Način vključevanja otrok s posebnimi potrebami v prilagojeno športno dejavnost

»Na posebne potrebe lahko in moramo gledati iz različnih zornih kotov. Obravnavamo jih ne samo z medicinskega, temveč tudi s psihološkega, sociološkega, socialnega, gospodarskega, pravnega, pedagoškega, športnega, kulturnega in drugih stališč« (Vute, 1999, str. 36).

Pri načinu vključevanja posameznikov v športno dejavnost se upoštevajo funkcionalne sposobnosti posameznika, narava športne dejavnosti, možnost za vadbo in odnos družbe do otroka s posebnimi potrebami. Pred vključitvijo otrok s posebnimi potrebami v različne športne dejavnosti je potrebno predhodno pripraviti program dela.

1.2.3 Sodelovanje strokovnih delavcev s starši

Pri otrocih s posebnimi potrebami je mogoče zaznati vedenjske značilnosti in navade, ki so lahko posledica vzgojnih napak staršev, njihove delne ali pretežne izključenosti iz socialnega okolja, negativnih izkušenj dobljenih v stiku z okoljem, pa tudi frustracij, ki jih doživljajo pri poskusih zadovoljevanja zlasti socialnih potreb (Skalar, 1995).

Pri dejavnostih otrok s posebnimi potrebami je pomembno sodelovanje otrok, staršev in strokovnih delavcev. Otroci s posebnimi potrebami običajno potrebujejo daljši čas za osvajanje določenih gibalnih nalog, prilagojene metode in pristope dela v odvisnosti od vrste hendikepa. Pričakovanja staršev, ki so čustveno vezani na svoje otroke, so po navadi velika, drugačna od rezultatov, ki jih doseže otrok. Objektivno sodelovanje staršev in strokovnih delavcev je dobrodošlo in nujno potrebno. Pomembno pa je tudi, da se med njimi vzpostavi vzajemno zaupanje. Starši morajo sprejeti dejstvo, da imajo otroka s posebnimi potrebami. Da bi starši pomagali otrokom, morajo razumeti njihove posebne potrebe in vzroke njihovih težav. Starši pa lahko posredujejo strokovnim delavcem obsežno in bolj celovito sliko otrokovega vedenja in njegovih sposobnosti.

Glede na stanje posameznega otroka s posebnimi potrebami je potrebno pripraviti celovit program. Staršem ne smemo ustvariti lažnega upanja, da bomo s ponujenimi oblikami pomoči in ustreznimi programi vzgoje in izobraževanja odpravili otrokove primanjkljaje, ovire ali motnje. Pomagamo pa jim lahko tako, da bolje spoznajo zmožnosti otroka, da jih seznanimo z različnimi strategijami pomoči, ki jih bodo lahko uporabili pri negi in vzgoji otroka in tako postopoma oblikovali realna pričakovanja do svojih otrok.

Starši otrok s posebnimi potrebami naj si med seboj izmenjujejo izkušnje. Na ta način si dajejo medsebojno podporo pri sprejemanju otrokovega primanjkljaja, ovire ali motnje.

1.3 OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI

Pravica do športne vzgoje med šolanjem je zagotovljena vsem, ne glede na telesne in duševne sposobnosti. Pri vodenju prilagojenih športnih dejavnosti je pomembno, da pred začetkom spoznamo vse posebnosti take vadbe. Želeli bi, da bi bila vadba dosegljiva vsem otrokom s posebnimi potrebami ter da bi bila za njih prijetna in varna (Vute, 1999).

Slika 3. Igra na snegu (OŠ Gustava Šiliha).

1.3.1 Otroci z motnjami v duševnem razvoju

Motnja v duševnem razvoju ni bolezen, temveč simptom različnih vzrokov. Razlika v gibalnem razvoju je odvisna od stopnje duševne prizadetosti, starosti otrok z duševno prizadetostjo in gibalnih sposobnosti.

Otroci z motnjami v duševnem razvoju predstavljajo največjo skupino otrok s posebnimi potrebami. V predšolskem obdobju, ko se otrokove težave šele nakazujejo, lahko že zaznamo upočasnjeno kognitivno funkcioniranje, težave

posploševanja in mišljenja, ki se zadržuje na konkretnem nivoju. Spremljajo jih lahko težave na področju zaznavanja, oblikovanja predstav in pomnjenja ter kratkotrajne pozornosti. Otrok lahko izkazuje tudi govorno - jezikovne motnje, motnje gibanja, čustvene težave in težave v socialnem prilagajanju.

»Otrok z motnjami v duševnem razvoju se slabo zaveda lastnega telesa in pogosto dvomi v svoje gibalne sposobnosti, kar ima za posledico težave v socialni integraciji. Zato je potrebno otroka spodbujati k raznovrstnim gibalnim dejavnostim, s katerimi bo razvijal gibalne ter druge sposobnosti in lastnosti« (Videmšek, Karpljuk, Zajec in Meško, 2012).

Glede na stopnjo duševne motnje ločimo:

- otroci z lažjimi motnjami v duševnem razvoju,
- otroci z zmernimi motnjami v duševnem razvoju,
- otroci s težjimi motnjami v duševnem razvoju in
- otroci s težkimi motnjami v duševnem razvoju.

Razlike med stopnjami duševnih motenj so velike. Zaradi tega ni možno uporabiti istih načel in ciljev, temveč je potrebno individualno načrtovati prilagojen program in cilje v skladu z razvojnimi značilnostmi in sposobnostmi posameznika. V skladu z razvojnimi značilnostmi in zmožnostmi posameznika se program spreminja in dopolnjuje, prav tako cilji.

1.3.2 Slepí in slabovidni otroci

Slepota (lat. Caecitas) je stanje, za katero je značilna delna ali popolna nezmožnost videti. Slepota je prirojena ali pridobljena zaradi poškodb, očesnih bolezni ali možganskih motenj (Slepota, 2006). Nekateri otroci imajo okvaro očesa, drugi pa okvaro vidnega polja. Oko zaznava svetlobo, pojave in predmete. Način sprejema in njegova kakovost je odvisna od okvare oz. velikosti le te.

»Slepota in slabovidnost sta senzorni (čutni) motnji, ki vplivata na pojav drugotnih motenj, in sicer predvsem na treh področjih: komunikacija, orientacija in socializacija.

Prav pomanjkanje gibanja in gibalnih izkušenj pri slepih in slabovidnih vodi do deformacij v telesni teži, slabih motoričnih sposobnosti, slabših funkcionalnih sposobnosti ter neestetske hoje. Slepim in slabovidnim osebam se izostrita predvsem sluh in tip, delno pa tudi voh« (Žnidaršič in Korče, 2010 str. 84).

Slepega in slabovidnega otroka je potrebno dodatno motivirati in spodbujati, saj so nagnjeni k pasivnosti in mirovanju. Zaradi zmanjšane zmožnosti dojetja s ponavljanjem oz. nezmožnost ponavljanja mu je potrebno razvijati fino motoriko in ga usmerjati k uporabi ostalih čutil. Nove gibe učimo slepe in slabovidne otroke s stikom in dotikom. Vzpostaviti je potrebno koordinacijo uho – roka. Odsotnost vida povzroča tudi počasnejše osvajanje govora.

1.3.3 Gluhi in naglušni otroci

Gluhi otroci imajo okvaro, ki zajema uho, njegove strukture in funkcije, povezane z njim (Slušna prizadetost, 2011).

Ustrezna strokovna znanja, metode in oblike dela že v predšolskem obdobju pomagajo gluhim in naglušnim otrokom, da nadomestijo tisto, kar jim ni bilo naravno dano, oziroma jim je bilo zaradi bolezni ali poškodbe odvzeto. V veliki meri jim pomagajo premostiti slušno bariero in izoblikovati komunikacijski hod, s katerim lahko komunicirajo s širšo, tudi sliščečo okolico.

Individualne razlike med otroki, ki so lahko velike zlasti v prvih letih razvoja, se ob neprimerni obravnavi gluhih in naglušnih otrok z leti še povečujejo. Ob manj učinkovitih spodbudah za gluhe in naglušne otroke, se razkorak med otrokovimi aktualnimi in potencialnimi zmožnostmi pomembno povečuje.

Za izvajanje dejavnosti morajo imeti otroci dovolj časa, da jo lahko sprejmejo in razumejo, Potrebno je sistematično ponavljanje novih in manj znanih informacij (vsebin), dejavnosti izvajati na različne načine (z demonstracijo, govorom, kretnjo, pisanjem, risanjem, slikovnimi aplikacijami, prstno abecedo, igranjem vlog,

dramatizacijo) in sprotno preverjanje razumevanja. To zahteva veliko dodatnega časa in uporabo specialno pedagoških metod in prilagoditev.

1.3.4 Otroci z govorno - jezikovnimi motnjami

Otroci z govorno – jezikovnimi motnjami imajo motnje pri ustvarjanju in razumevanju ter govornem izražanju, ki niso posledica sluha.

Pri izvajanju dejavnosti pri katerih sodelujejo otroci z govorno – jezikovnimi motnjami morajo biti prostori oz. področja dela opremljeni tako, da otroka umirjajo in ustvarjajo prijetno vzdušje. Ne sme biti motečih dražljajev (slušnih in vidnih) oz. preveč dodatne opreme. Dodatna oprema (igralni kotički, omarice za shranjevanje didaktičnih pripomočkov in igrač, ipd.) mora biti gibljiva, oz. takšna, da se jo lahko doda ali odstrani po potrebi.

Dejavnosti se izvajajo tako, da otrok lahko sprejme, razume, predela, usvoji in uporabi posredovano informacijo ter ustrezno odgovori. Podaljšan čas se nanaša na trajanje in pogostost posredovanja informacije oz. izvajanje dejavnosti. Prav tako se podaljšan čas nanaša na sposobnost otroka, da odgovori in uporabi pridobljeno. Pri športi dejavnosti je potrebno poleg razvijanja gibalnih vzorcev, odpravljanja prikritih nepravilnosti pri gibanju, spodbujanja razvoja senzomotorike in psihomotorike spodbujati razvoj govora z gibalnimi stimulacijami.

1.3.5 Gibalno ovirani otroci

Gibalno ovirani otroci imajo prirojene ali pridobljene okvare, poškodbe gibalnega aparata in poškodbe centralnega ali perifernega živčevja. Pri dejavnostih športnega značaja je potrebno poiskati in razvijati otrokova področja pri katerih izkazuje večjo učinkovitost. Pri igri in vadbah je potrebno ohranjati otrokove gibalne sposobnosti. Gibalno oviranega otroka je potrebno na ustrezen način pripraviti na načrtovano dejavnost.

Izbirati je potrebno ustrezne, specifične didaktične pripomočke, materiale in sredstva (velikost, površina, barve, materiali...). Gibalno oviran otrok potrebuje poleg prilagojenega delovnega prostora (miza, stol, voziček), tudi velik in pregleden prostor za gibanje. Poudarek je na preglednosti prostora in zunanjega okolja, zaradi motenj v zaznavanju. Pozorni moramo biti na:

- pridobivanje in ohranjanje kvalitetnejših gibalnih vzorcev,
- vzpostavljanje boljše kontrole trupa,
- inhibicija patoloških gibalnih vzorcev,
- pridobivanje čutno gibalnih izkušenj,
- trening vizualno-motorične koordinacije,
- trening koordinacije roka – roka,
- načrtno in sistematično izvajanje dejavnosti, ki povezujejo elemente glasbe, gibanja in govora,
- razvijanje senzomotoričnih in psihomotoričnih sposobnosti,
- ustvarjanje varnega in spodbudnega vzdušja, ki omogoča čustveno, sproščenost in varnost.

1.3.6 Dolgotrajno bolni otroci

Dolgotrajno bolni otroci so otroci z dolgotrajnimi oziroma kroničnimi boleznimi, ki ovirajo otroke pri šolskem delu. Dolgotrajna bolezen je vsaka tista, ki ne izzveni v treh mesecih. Pri teh boleznih naj bi zdravnik posređoval zdravstvena navodila.

1.3.7 Otroci z učnimi težavami

Pri otrocih z učnimi težavami poznamo znane in neznane motnje v delovanju centralnega živčnega sistema. Posledice teh motenj se kažejo kot pomanjkanje pozornosti, težave pri pomnjenju, koordinaciji in komunikaciji. Njihovo emocionalno dozorevanje je upočasnjeno. Pojavljajo se izrazite težave v branju, pisanju, računanju in pravopisu (Žerovnik, 2004).

1.3.8 Otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami

»Prilagajanje je ena od težav otrok z motnjami vedenja in osebnosti (posamezni znaki neustreznega prilagajanja še ne kažejo, da obstaja motenost)« (Videmšek, Karpljuk, Zajec in Meško, 2012):

- otroci z različnimi telesnimi motnjami,
- otroci z razvadami in navadami,
- otroci s čustvenimi in vedenjskimi znaki neustrezne prilagoditve,
- otroci s težavami in motnjami kontaktov.

To so otroci z disocialnim vedenjem, ki je intenzivno, ponavljajoče in trajnejše. Kaže se v neuspešni socialni vključenosti, agresivnosti, avtoagresivnosti, uživanju alkohola in mamil, uničevanju tuje lastnine, pobegi, čustvenimi motnjami.

Otrok je prepoznan kot otrok z motnjami vedenja in osebnosti le v primeru, ko dosedanje delo šolske svetovalne službe in drugih strokovnih delavcev, socialno skupino in družino, ni vodilo do zmanjšanja opisanih težav (Otroci z motnjami vedenja in osebnosti, 2011).

1.3.9 Nadarjeni otroci

Nadarjeni ali talentirani so tisti otroci in mladostniki, ki so bodisi na predšolski stopnji, v osnovni ali srednji šoli pokazali visoke dosežke ali potencialne na intelektualnem, ustvarjalnem ali umetniškem področju in kateri poleg rednega šolskega programa potrebujejo posebej prilagojene programe in aktivnosti (Nadarjeni, 2009).

Vrste nadarjenosti:

- splošna intelektualna sposobnost,
- specifična akademska (šolska) zmožnost,
- kreativno ali produktivno mišljenje,
- sposobnost vodenja,
- sposobnost za vizualne in tako imenovane izvajalske (performing) umetnosti.

Poznamo splošno nadarjenost, ki omogoča doseganje izjemnih dosežkov na več področjih hkrati in specifično nadarjenost, ki omogoča doseganje izjemnih dosežkov na posameznih področjih.

Nadarjene otroke je potrebno naučiti discipline in umirjenosti, še posebej tiste vsestranske, polne idej, misli in navdušenja. V situacijah hiperaktivnosti in neposlušnosti se bodo nadarjeni otroci hoteli pogajali, vendar jim tega ne smemo dovoliti (Nadarjeni otroci in disciplina, 2010).

1.4 IGRE NA SNEGU

Osnovno vodilo je gibanje, saj je gibalni razvoj pomemben v mladosti in poteka od naravnih in preprostih oblik gibanja do sestavljenih in zahtevnejših športnih dejavnosti. Z gibanjem otrokovega telesa je pogojeno zaznavanje okolice, prostora, časa in samega sebe. Z gibanjem v naravi otrok s posebnimi potrebami začenja čutiti veselje, varnost, ugodje dobro počutje, pridobi samozavest in samozaupanje. Aktivnosti v naravi so koristne in prijetne. Z aktivnostmi na snegu otroci s posebnimi potrebami spoznajo nove vrste gibanj in se prilagodijo na nove življenjske razmere (Bekovič, 2010).

Slika 4. Tekmovanje s krpljami (OŠ Gustava Šiliha).

To dosežemo na različne načine:

- pripravljalni del;
- glavni del:
  - igre za prostorsko orientacijo,
  - igre za preciznost ,
  - igre za ravnotežje,
  - sestavljena gibanja;
- sklepni del.

1.5 NAMEN IN CILJI

Namen diplomskega dela je predstaviti možnost udejstvovanja otrok s posebnimi potrebami pri športnih dejavnostih in ugotoviti razlike v pripravljalnem, glavnem in sklepnem delu pri športnih dejavnostih na snegu ter načinu dela v posameznih fazah. V diplomskem delu so predstavljene igre, način dela z otroki s posebnimi potrebami, didaktični pripomočki, pomagala in športna oprema ter uporaba le teh pri posameznikih glede na njihovo prizadetost. Namen naloge je, da se v igri prikažejo načini, ki spodbujajo aktivno sodelovanje otrok s posebnimi potrebami v športnih dejavnostih.

Otroke s posebnimi potrebami je potrebno naučiti gledati na šport kot način življenja. Starše je potrebno seznaniti z načinom vključevanja otrok s posebnimi potrebami v športne dejavnosti in načinom dela.

2 METODE DELA

Diplomsko delo je monografskega tipa. Pri diplomskem delu je bila uporabljena deskriptivna in komparativna metoda dela.

Uporabljena je bila strokovna literatura, izkušnje ter formalni in neformalni pogovori s strokovnimi delavci s tega področja. Uporabljeni so bili tudi drugi viri (internet).

2.1 DESKRIPTIVNA METODA DELA

Pri metodi deskripcije gre za enostavno opisovanje predmeta raziskovanja, empiričnih dejstev, odnosov med predmeti in dejstvi.

Opis ne vsebuje podrobnejšega znanstveno-teoretskega razlaganja, pojasnjevanja in interpretacije. Opisovanje mora biti čim bolj objektivno, detajlno, vsestransko in popolno.

2.2 KOMPARATIVNA METODA DELA

Komparativna metoda predpostavlja primerjanje dveh enakih ali sorodnih dejstev, procesov in odnosov, pri čemer se pri tej primerjavi določijo podobnosti in razlike med njimi. Na podlagi omenjene primerjave je možno priti do določenih novih zaključkov.

3 RAZPRAVA

Igra predstavlja eno od sredstev, s pomočjo katerega so naši predniki spoznali načine kako preživeti. Igra predstavlja najstarejši način vzgoje otrok in njihove priprave na življenje. S časom igra ni bila samo zabava, temveč je postala priprava oziroma nekakšen trening za življenje. Z razvojem človeka se je igra razvijala in prilagajala potrebam in zahtevam časa.

Danes igre delimo na več različnih skupin, izmed katerih so nekatere našle svoj prostor tudi v športu. Igre se pojavljajo kot samostojne športne panoge, ki imajo točno določena pravila in jih imenujemo športne igre. Uporabljajo se tudi kot sredstvo za uresničitev ciljev v posameznih delih vadbene enote. Te igre imenujemo elementarne igre. Igre lahko izvajamo v zaprtih in odprtih prostorih.

Pri vodenju prilagojenih športnih dejavnosti je potrebno upoštevati, poznati in razumeti osebe s posebnimi potrebami, ki so vključene v vadbo. Vodje oziroma športni pedagogi se morajo zavedati, da je vadba celovito področje in ga ne smemo podcenjevati kot manj zahtevno, če ga izvajajo osebe, ki so telesno in duševno manj sposobne.

Vodje morajo poznati zakonitosti in posebnosti prilagojene športne vadbe, znati uveljavljati različne metode pri reševanju psiho-socialnih problemov, izbrati in uporabiti metode dela, ki so primerne za različne sposobnosti vadečih, znati motivirati posameznike in skupino za vadbo, znati načrtovati in prilagajati programe in biti večč pri uporabi metod opazovanja (Vute, 1999).

3.1 SNEŽNI POLIGON

Igre na snegu izvajamo na prostem, zavarovanem in označenem prostoru. Pri stalnih poligonih se lahko ograja zaščiti z blazinami, kar pripomore k večji varnosti. Na področjih stalnih poligonov je organizirana tudi shramba didaktičnih pripomočkov, igral in pomagal. Igre na snegu izvajamo na ravnem terenu in terenu z blagim

naklonom. Ureditev zunanjih vadbenih prostorov mora biti za otroke privlačna ter popestrena z ustreznimi didaktičnimi pripomočki in igrali. Didaktični pripomočki in igrala so izbrani glede na vrsto in stopnjo prizadetosti. Snežni poligoni morajo biti urejeni in primerni za izvajanje različnih iger in tekmovanj ali pa jih uporabljamo kot poligon za individualno delo z otroci s posebnimi potrebami.

Slika 5. Snežni poligon (www.planica.net, 2012).

3.2 OBLEKA IN OBUTEV

Otroci morajo biti za igre na snegu primerno oblečeni in obuti. Obleka mora biti nepremočljiva (smučarske hlače in bunda), dovolj velika, saj pretesna ali preveč ohlapna oblačila otroka ovirajo pri gibanju. Priporočamo, da je otrok oblečen v več plasteh, saj v primeru toplega vremena lahko del obleke slečemo, v primeru mraza pa mu obleka nudi boljšo izolacijo in ohranjanje toplote. Otroku moramo pred mrazom zaščititi tudi roke in glavo. Kapa naj bo iz toplega materiala, ki zaščiti ušesa, rokavice pa naj bodo iz nepremočljivega in toplega materiala. Obuvalo naj bo nepremočljivo, z gumijastim podplatom za dober oprijem in primerne velikosti, da ne pride do žuljev.

Slika 6. Zimsko oblačilo (OŠ Gustava Šiliha).

3.3 DIDAKTIČNI PRIPOMOČKI

Športno-didaktični pripomočki, ki jih uporabljamo pri igrah z otroki s posebnimi potrebami morajo ustrezati najvišjim standardom. Vrsta didaktičnega pripomočka mora biti maksimalno prilagojena starosti in razvojni stopnji otroka ter vrsti prizadetosti. Na ta način omogočimo kakovostno podajanje znanja skozi igro. Ugotovljeno je, da imajo didaktični športni pripomočki in igrala velik vpliv na razvoj otrokovih gibalnih sposobnosti, osnovnih gibalnih konceptov in uvajanja osnovnih elementov različnih športnih zvrsti. Sodobnim športnim didaktičnim pripomočkom moramo posvetiti veliko pozornost. Športni didaktični pripomočki naj bodo takšni, da motivirajo otroke in športne pedagoge. Ti naj se vključujejo v okolje ter prispevajo k zagnanosti športnega pedagoga. Omogočajo naj inovativnost pri njihovi uporabi (Videmšek in Jovan, 2002).

Z uporabo športnih didaktičnih pripomočkov in igral učimo otroke samostojnega iskanja lastnih rešitev gibalnih nalog (plazenje pod oviro, skakanje čez oviro, plezanje itd.).

Didaktične športne pripomočke in igrala uporabljamo pri izvajanju različnih športnih dejavnostih. Na snegu uporabljamo plastične stožce, palice, različne figure pri igrah za prostorsko orientacijo. Pri igrah za natančnost uporabljamo različne tarče, koše, žoge in barvne balinčke. Pri vajah za ravnotežje uporabljamo označevalne barve, plastične palice in vrvi. Obroči, vreče, tuneli, blazine, žoge ter plastične ploščice uporabljamo pri igrah sestavljenih gibanj. Pri slepih in slabovidnih otrocih so didaktični športni pripomočki dopolnjeni z elementi, ki oddajajo zvok.

Didaktični pripomočki, naj bodo iz materialov, ki so otroku prijazni (guma, mehka plastika, umetna masa, pena, les) in ga ne poškodujejo, so mehki, lahki, ne drsijo in so uporabni za predvideni namen. Barve didaktičnih pripomočkov naj bodo osnovne, žive barve, ki jih otroci prepoznajo in ki poživljajo poligone. Enakih živih barv naj bodo tudi igrala.

Pri elementarnih igrah lahko uporabimo tudi označevalne jopiče, ki so živih oziroma fluorescentnih barv. Vsako vadbeno skupino oblečemo v enako barvo kot znak pripadnosti posamezni skupini. Kadar pri elementarnih igrah tekmuje več skupin, oblečemo otroke v označevalne jopiče tako, da ima vsaka skupina svojo barvo.

Slika 7. Didaktični pripomočki (Cesar, B., 2010).

3.4 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Didaktična priporočila za izvajanje iger primerna za otroke s posebnimi potrebami:

- igro kratko, jedrnato in jasno razložimo in jo demonstriramo,
- pravila naj ne bodo prezahtevna in dvoumna,
- pri razlagi stojimo tako, da nas otroci dobro vidijo in slišijo,
- v primeru nerazumevanja moremo nalogo še enkrat demonstrirati in posredovati dodatne informacije,
- upoštevamo načelo postopnosti od lažjega k težjemu,
- otrok mora spoštovati osnovna pravila in zastavljene cilje,
- odmore med posameznimi igrami izkoristimo za ponovno razlago in pogovor,
- igro prilagajamo posameznemu otroku ali skupini,
- po končani vadbi se z otrokom pogovorimo in ga spodbujamo,
- v igri dopuščamo tekmovalnost,
- otroka je potrebno ob vsaki nalogi pohvaliti in spodbuditi.

3.5 PRINCIPI DELA ŠPORTNEGA PEDAGOGA

Nuzdorfer (2012) je navedla naslednje principe dela športnega pedagoga:

- vadbo izvajamo tako, da osebi v nobenem primeru ne škodujemo,
- upoštevamo razvojne značilnosti oseb,
- upoštevati nekatera metodična pravila,
- individualni pristop,
- vadbena enota naj vsebuje pripravljalni del, glavni del in zaključni del,
- pomemben začetek vadbe (sproščenost),
- obvezno sodelovanje z različnimi službami (zdravstvo, fizioterapija ...).

3.6 PRIMERI IGER NA SNEGU

Pri igrah na snegu upoštevamo priporočila o sestavi posameznih delov vadbene enote kot sledi:

- pripravljalni del,
- glavni del,
- sklepni del.

V skupini je majhno število otrok. Skupine otrok so razporejene glede na njihove sposobnosti dojetanja in izvajanja nalog. Igre je potrebno prilagoditi časovno in težavnostno. Skupino vodi učitelj ob pomoči pomočnika in po potrebi spremljevalca otroka s posebnimi potrebami. Otroci, ki ne morejo aktivno sodelovati v igrah lahko sodelujejo v drugih vlogah kot sodniki, organizatorji, gledalci, ipd. (Peljhan, 2012).

3.6.1 Igre pripravljalnega dela

Igre v pripravljalnem delu vadbene enote so namenjene ogrevanju ter fizični in psihični pripravi za nadaljnje delo. Namen pripravljalnih iger je motivirati in pripraviti otroke na intenzivnejšo aktivnost v glavnem delu vadbene enote. Priporočamo, da so igre čim bolj zabavne in živahne.

- **Barvni lov**

Cilj: Razvijati koordinacijo gibanja nog (rok), upoštevanje navodil.

Didaktični pripomočki: Barvne ploščice, ploščice različnih oblik.

Število učiteljev in pomočnikov: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Otroci prosto tekajo po prostoru. Učitelj zakliče določeno barvo. Otroci začnejo nabirati ploščice določene barve, ki so razporejene po tleh.

Možnosti: Organiziramo tekmovanje. Zmaga tisti, ki nabere več ploščic določene barve.

Opombe: V primeru gluhih in naglušnih otrok je potrebno navodilo podati z vidnimi barvnimi znaki.

Vaja se za gibalno ovirane otroke prilagodi tako, da se le ti plazijo in nabirajo ploščice določene barve. Vaja na snegu za gibalno ovirane otroke na invalidskem vozičku ni primerna.

Vajo za slepe in slabovidne otroke prilagodimo tako, da nabirajo predmete opremljene z zvočnimi elementi ali pa uporabimo ploščice različnih oblik (kvadrat, trikotnik, krog) ob pomoči spremljevalca.

Vsak otrok izvaja vajo po svojih najboljših zmožnostih in ga za njegovo delo pohvalimo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem in ograjenem terenu.

- **Gor in dol**

Cilj: Razvijati moč in koordinacijo gibanja nog (rok in trupa), upoštevanje navodil.

Didaktični pripomočki: Barvne ploščice.

Število učiteljev in pomočnikov: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Otroci stojijo v vrsti ali prosto po prostoru. Učitelj daje jasna navodila s ploskom. En plosk pomeni počep, dva ploska pa vzravnano stojo.

Možnosti: Organiziramo tekmovanje; zmaga tisti, ki se ne zmoti.

Opombe: V primeru gluhih in naglušnih otrok je potrebno navodilo podati z vidnimi znaki živih barv (zeleno – gor, rdeče - dol).

Gibalno oviran otrok izvaja vajo samo z rokami (en plosk - dvig rok, dva ploska - spust rok) ali samo s trupom (en plosk - pomik trupa naprej, dva ploska – pomik trupa nazaj).

Vsak otrok izvaja vajo po svojih najboljših zmožnostih in ga za njegovo delo pohvalimo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem in ograjenem terenu.

- **Kača**

Cilj: Razvijati hitrost, hitrost odzivanja in aktivno sodelovanje v skupini.

Didaktični pripomočki: /

Pomagala: Barvni jopiči.

Število učiteljev in pomočnikov: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Na začetku igre določimo otroka (glava kače), ki lovi ostale otroke. Ko je otrok ujet, se prime glave kače. Ko je ujet naslednji otrok, se ta prime za roko zadnje ujetega otroka. Na ta način kača raste in se med igro ne sme pretrgati.

Možnosti: Določimo več glav, zmaga tisti, ki ima daljši rep.

Opombe: V primeru slepih in slabovidnih otrok je potrebno določiti spremljevalca, ki ga govorno usmerja.

Vajo za gibalno ovirane otrok organiziramo tako, da se otroci plazijo in glava vedno lovi le enega otroka. Vaja na snegu za gibalno ovirane otroke na invalidskem vozičku ni primerna.

Vsak otrok izvaja vajo po svojih najboljših zmožnostih in ga za njegovo delo pohvalimo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem in ograjenem terenu.

- **Reši me**

Cilj: Razvijati hitrost, hitrost odzivanja in aktivno sodelovanje v skupini.

Didaktični pripomočki: Plastične žoge dveh živih barv, zvočna žoga.

Pomagala: Barvni jopiči.

Število učiteljev in pomočnikov: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Na začetku določimo otroka (lovec), ki z žogo v roki lovi ostale. Z žogo se mora dotakniti bežečega otroka. Oblečemo ga v barvni jopič. Ulovljen otrok se mora v hipu ustaviti in z rokami narediti košarkaški obroč. Bežeči otroci ga lahko rešijo tako, da skozi obroč potisnejo svojo žogo in tako nadaljujejo beg. Lovec mora imeti žogo drugačne barve kot drugi otroci.

Možnosti: V primeru večjega števila udeležencev lahko določimo večje število lovcev.

Opombe: V primeru slepih in slabovidnih otrok je potrebno določiti spremljevalca, ki otroke govorno usmerja, lovečemu otroku pa dati zvočno žogo.

Vaja na snegu za gibalno ovirane otroke in otroke na invalidskem vozičku ni primerna.

Vsak otrok izvaja vajo po svojih najboljših zmožnostih in ga za njegovo delo pohvalimo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem in ograjenem terenu.

- **Lovljenje po črtah**

Cilj: Razvijati hitrost in aktivno sodelovanje v skupini.

Didaktični pripomočki: /

Pomagala: Barvni sprej, barvni jopiči.

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Na začetku določimo otroka (lovec) in ga oblečemo v barvni jopič. Gibanje vadečih je dovoljeno samo po narisanih črtah, ki so med seboj povezane in tvorijo like (kroge, kvadrate, pravokotnike...). Ulovljeni postane nov lovec, ki lahko ulovi kogarkoli razen prejšnjega lovca. Novemu lovcu oblečemo barvni jopič.

Opombe: V primeru slepih in slabovidnih otrok je potrebno določiti spremljevalca, ki otroka usmerja govorno in z dotikom.

Za gibalno ovirane otroke vajo prilagodimo tako, da se le ti plazijo po črtah. Vaja na snegu za gibalno ovirane otroke na invalidskem vozičku ni primerna. Vsak otrok izvaja vajo po svojih najboljših zmožnostih in ga za njegovo delo pohvalimo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem in ograjenem terenu.

- **Žabe in muhe**

Cilj: Razvijati hitrost in hitrost odzivanja.

Didaktični pripomočki: Elastika, penasta žogica, zvočna žogica.

Pomagala: Barvni jopič.

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Na začetku določimo otroka (žaba) in ga oblečemo v barvni jopič. Otrok žaba ima v roki žogico na elastiki. Z žogico lovi ostale otroke. Ko se žogica dotakne drugega otroka se vlogi zamenjata.

Opombe: V primeru slepih in slabovidnih otrok je potrebno določiti spremljevalca, ki ga govorno usmerja ter uporablja zvočno žogico.

Vaja gibalno oviranih otrok se izvaja tako, da se otroci plazijo po tleh. Vaja na snegu za gibalno ovirane otroke na invalidskem vozičku ni primerna.

Vsak otrok izvaja vajo po svojih najboljših zmožnostih in ga za njegovo delo pohvalimo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem in ograjenem terenu.

3.6.2 Igre glavnega dela

V glavnem delu vadbe želimo razviti motorične in funkcionalne sposobnosti. Skušamo posredovati ali utrjevati določene gibalne informacije. Pri izbiri iger moramo vedeti, kaj želimo z določeno igro doseči. Razvijamo vztrajnost, sodelovanje v skupini, upoštevanje dogovorjenih pravil itd. K igram glavnega dela sodijo igre za prostorsko orientacijo, igre za preciznost, igre za ravnotežje ter sestavljena gibanja.

3.6.2.1 Igre za prostorsko orientacijo

- **Tek okoli snežaka**

Cilj: Razvijati orientacijo v prostoru.

Didaktični pripomočki: Snežak, tablica, piščalka.

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Na učiteljev znak otrok steče okoli snežaka in nazaj do starta.

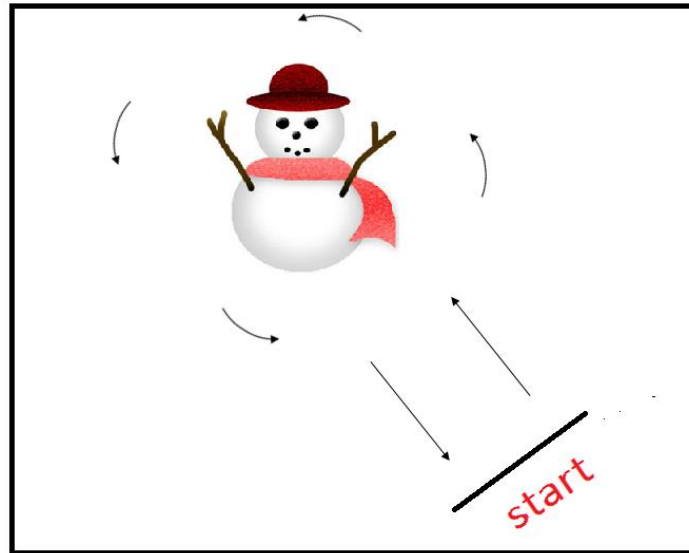
Možnosti: Uporabimo tri snežake, ki jih pobarvamo vsakega s svojo živo barvo (rdeča, modra, zelena). Učitelj poda navodilo, okoli katerega snežaka mora otrok teči.

Opomba: V primeru slepih otrok je potrebno določiti spremljevalca, ki otroke govorno usmerja ali jim daje zvočne signale, ki jim le-ti sledijo. Pri slabovidnih otrocih moramo pot med startom in snežakom barvno označiti.

Pri slušno prizadetih otrocih moramo začetek igre ponazoriti z vidnim signalom (učitelj dvigne tablico določene barve).

Vsak otrok izvaja vajo po svojih najboljših zmožnostih in ga za njegovo delo pohvalimo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem in ograjenem terenu. Igro lahko izvajamo tudi na nagnjenem terenu.

Slika 8. Tek okrog snežaka (osebni arhiv).

- **Tek med ovirami**

Cilj: Razvijati orientacijo v prostoru.

Didaktični pripomočki: Stožci.

Didaktična pomagala: Barvni sprej.

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Na ravni poligon postavimo stožce v vrsti (Slika 9A) ali levo-desno (Slika 9B). Otroci tečejo okoli ovir do cilja.

Možnosti: Organiziramo tekmovanje tako, da izvedemo štafetno igro. Igro lahko izvedemo na ravnem terenu ali terenu v naklonu.

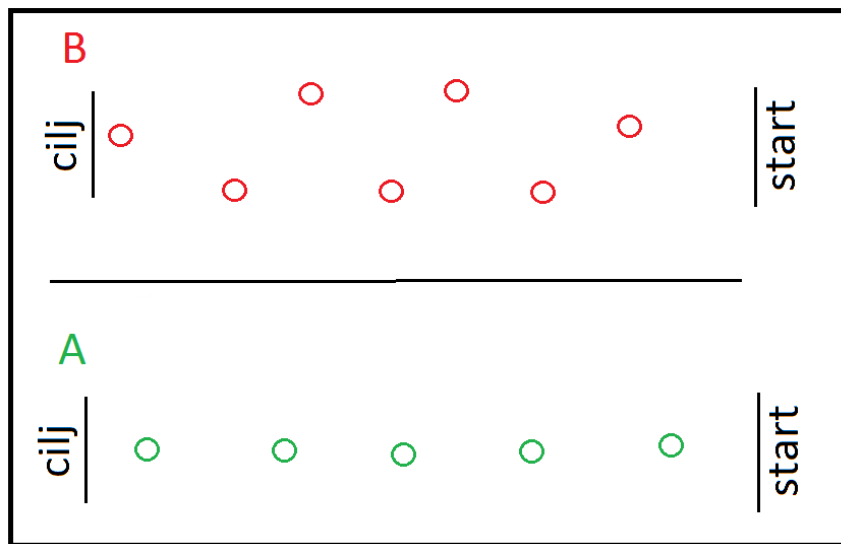
Opombe: V primeru slepih otrok je potrebno določiti spremljevalca, ki ga govorno usmerja. Pri slabovidnih otrocih moramo pot med stožci barvno označiti.

Pri slušno prizadetih otrocih moramo začetek igre ponazoriti z vidnim signalom. Gibalno ovirani otroci izvajajo vajo s plazenjem po tleh. Vaja na snegu za otroke na invalidskem vozičku ni primerna.

Težavnost vaje se prilagodi vsakemu otroku glede na njegovo sposobnost (skrajša se dolžina proge, poenostavi se postavitev).

Vsak otrok izvaja vajo po svojih najboljših zmožnostih in ga za njegovo delo pohvalimo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem ali nagnjenem ter ograjenem terenu.

Slika 9. Tek med ovirami (osebni arhiv).

- **Čistilna akcija**

Cilj: Razvijati orientacijo v prostoru, ozaveščanje otrok o pomenu čistega okolja.

Didaktični pripomočki: Plastični obroči, balinčki.

Pomagala: Barvni jopiči.

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Na tla položimo večje število živobarvnih balinčkov in dva velika barvna obroča vsak v svoji barvi v medsebojni razdalji cca 5m. Otroke razporedimo v dve skupini. Vsako skupino oblečemo v svojo barvo, da se otroci med seboj ločijo. V določenem času mora vsaka skupina nabrati čim večje število balinčkov. Zmaga tista, ki je nabrala večje število balinčkov.

Možnosti: Izberemo dve barvi balinčkov pomešanih med seboj. Vsaka skupina zbira svojo barvo.

Opomba: V primeru slabovidnih otrok so balinčki in obroči večjih dimenzij.

Pri slušno prizadetih otrocih moramo začetek igre ponazoriti z vidnim signalom.

Na koncu igre so vsi zmagovalci in pohvaljeni za svoje delo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem ali nagnjenem ter ograjenem terenu.

3.6.2.2 Igre za natančnost (preciznost)

Igre za natančnost so namenjene spodbujanju sposobnosti določitve prave smeri in intenzivnosti pri zadevanju, ali pri gibanju v prostoru. Pri usvojitvi preciznosti je pomembna metoda večkratnega ponavljanja ter načelo postopnega obremenjevanja (Pistotnik, 2011).

- **Zadevanje z žogo**

Cilj: Razvijati natančnost

Didaktični pripomočki: Žogice, večja kepa

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Na tla položimo večjo pobarvano kepo ali večji predmet. Otroci stojijo v krogu in z žogicami ciljajo v veliko kepo.

Opomba: Oddaljenost otrok od tarče (velike kepe) se prilagodi njihovim sposobnostim.

Na koncu igre so vsi zmagovalci in pohvaljeni za svoje delo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem terenu.

- **Balinanje**

Cilj: Razvijati natančnost.

Didaktični pripomočki: Balinčki.

Pomagala: Barvni sprej.

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: V sneg izkopljemo večjo luknjo. Otroci stojijo v krogu in poizkušajo v luknjo vreči čim več balinčkov.

Možnosti: Organiziramo tekmovanje; vsak otrok ima svojo barvo balinčkov. Zmaga tisti, ki vrže največ balinčkov v luknjo.

Opomba: V primeru slepih otrok je potrebno določiti spremljevalca, ki ga govorno usmerja. Pri slabovidnih otrocih moramo luknjo označiti z barvnim sprejem.

Vsak otrok izvaja vajo po svojih najboljših zmožnostih in ga za njegovo delo pohvalimo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem terenu.

Slika 10. Balinanje (Cerar, B., 2010).

- **Nahrani pošast**

Cilj: Razvijati natančnost.

Didaktični pripomočki: Obroč, stojalo, žogice.

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Obroč obesimo na leseno ali plastično stojalo. Otroci mečejo v obroč žogice.

Možnosti: Povečujemo razdaljo od mesta meta do obroča, ali zvišujemo višino cilja.

Opomba: V primeru slepih otrok je potrebno določiti spremljevalca, ki ga govorno usmerja ali na obroč obesimo zvočni signal.

Na koncu igre so vsi zmagovalci in pohvaljeni za svoje delo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem terenu.

3.6.2.3. Igre za ravnotežje

Igre za ravnotežje so namenjene usvajanju dopolnilnih oziroma nadomestnih gibov, ki so sorazmerni z odkloni telesa v stabilnem položaju, ko se ta ruši. Ravnotežje je sposobnost natančne določitve smeri in intenzivnosti kompenzacijskih gibov, s katerim se ohranja ali vzpostavlja stabilen položaj telesa v prostoru (Pistotnik, 2011).

- **Hoja po črti**

Cilj: Razvijati ravnotežje.

Didaktični pripomočki: Debelejša vrv.

Pomagala: Barvni sprej.

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Na sneg narišemo debelejšo črto. Otroci morajo hoditi po njej, ne da bi stopili iz nje.

Možnosti: Na tla položimo debelejšo vrv. Položimo jo ravno ali poljubnih oblik. Otroci hodijo po njej in ne smejo stopiti iz nje. Organiziramo tekmovanje. Zmaga tisti, ki najmanjkrat stopi iz vrvi.

Opomba: V primeru slepih otrok je potrebno določiti spremljevalca, ki ga usmerja govorno ali vadečega drži za roko.

Vaja na snegu za gibalno ovirane otroke na invalidskem vozičku ni primerna.

Na koncu igre so vsi zmagovalci in pohvaljeni za svoje delo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem terenu.

Slika 11. Hoja po črti (Cerar B., 2010).

- **Hoja po medvedjih stopinjah**

Cilj: Razvijati ravnotežje.

Didaktični pripomočki: Plastični obroči.

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Na sneg položimo plastične obroče v cik-cak obliki (enega desno, enega levo). Položeni obroči v snegu predstavljajo medvedje stopinje. Otroci v široki hoji razkoračeno sledijo medvedjim stopinjam.

Opomba: V primeru slepih otrok je potrebno določiti spremljevalca, ki jih usmerja govorno ali vadečega drži za roko.

Vaja na snegu za gibalno ovirane otroke na invalidskem vozičku ni primerna.

Na koncu igre so vsi zmagovalci in pohvaljeni za svoje delo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem terenu.

- **Nošenje predmeta na dlaneh**

Cilj: Razvijati ravnotežje.

Didaktični pripomočki: Žogice, plastične palice.

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Otroci stojijo v prostoru z dlanmi obrnjenimi navzgor. Otroci z žogico položeno na obe dlani hodijo po prostoru. Naloga otrok je, da jim žogica ne pade na tla.

Možnosti: Otroci nosijo žogico samo na eni dlani. Namesto žogice lahko otroci nosijo plastično palico na dveh dlaneh.

Opomba: V primeru slepih in slabovidnih otrok je potrebno določiti spremljevalca, ki jih usmerja govorno.

Pri gibalno oviranih otrocih izvajamo vajo tako, da otroci z žogico ali plastično palico premikajo le roke v horizontalni in vertikalni smeri.

Na koncu igre so vsi zmagovalci in pohvaljeni za svoje delo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem terenu.

3.6.2.4 Sestavljena gibanja

Sestavljena gibanja so gibanja v katerih ne prevladuje nobeno od prej naštetih gibanj oziroma iger, ampak so sestavljena in tesno povezana in tako tvorijo novo gibanje oziroma novo igro.

- **Vlečenje vreče**

Cilj: Razvijati moč, orientacija v prostoru, koordinacija gibanja.

Didaktični pripomočki: Vreče, vrvi, plastični količek.

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Plastično vrečo napolnimo s snegom in nanjo zvežemo vrv. Otroci vlečejo plastično vrečo napolnjeno s snegom okoli plastičnega količka nazaj do starta, kjer preda vrečo naslednjemu otroku.

Možnosti: Organiziramo štafetno igro tako, da razdelimo otroke v dve ali več skupin. Zmaga skupina, ki je prva na cilju.

Opomba: V primeru slepih in slabovidnih otrok je potrebno določiti spremljevalca, ki jih usmerja govorno.

Gibalno ovirani otroci izvajajo vajo tako, da otroku vrečo napolnjeno s snegom zavežemo okoli pasu ter jo vleče po svojih najboljših močeh (s pomočjo

plazenja in lazenja). Vaja na snegu za gibalno ovirane otroke na invalidskem vozičku ni primerna.

Na koncu igre so vsi zmagovalci in pohvaljeni za svoje delo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem terenu.

- **Cik-cak skoki**

Cilj: Razvijati moč nog, koordinacija gibanja.

Didaktični pripomočki: Obroči.

Pomagala: Živobarvni sprej.

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Na sneg postavimo obroče ali na sneg narišemo kroge v cik-cak obliki. Otroci skačejo sonožno iz obroča v obroč. Glede na sposobnost vadečih se dolžina oziroma število obročev prilagaja.

Možnosti: Pri poskokih otroci v obroče skačejo enonožno.

Opomba: V primeru slepih in slabovidnih otrok je potrebno določiti spremljevalca, ki jih usmerja govorno. Uporabimo živobarvne obroče ali na sneg narisane kroge.

Vaja na snegu za gibalno ovirane otroke na invalidskem vozičku ni primerna.

Na koncu igre so vsi zmagovalci in pohvaljeni za svoje delo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem terenu. Izvedba s spreji je varnejša.

Slika 12. Cik-cak skoki (Bernik, 2010).

- **Lovljenje in podajanje žoge**

Cilj: Razvijati natančnost, spretnost lovljenja.

Didaktični pripomočki: Žoge, zvočne žoge.

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Otroke razdelimo v pare. Stojijo eden proti drugemu na razdalji, ki je prilagojena vsakemu paru posebej, glede na sposobnosti. Vadeča si podajata žogo.

Možnosti: Igro lahko izvajamo v trojkah ali manjših skupinah.

Opomba: V primeru slepih otrok je potrebno določiti spremljevalca, ki jih govorno usmerja in uporablja zvočno žogo.

Na koncu igre so vsi zmagovalci in pohvaljeni za svoje delo.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem terenu.

Slika 13. Kepanje (OŠ Gustava Šiliha).

3.6.3 Igre sklepnega dela

Igre sklepnega dela so namenjene umiritvi vadečih po intenzivnejši, napornejši vadbi. Otroke poskušamo umiriti telesno, kar pomeni znižanje pulza, umiritev dihanja, ohlajanje telesa in duševno, kar pomeni umiritev razburjenja in tekmovalnega žara.

Dinamika celotnega gibanja naj bo nizka. Igre naj otroke čustveno ne burijo preveč. Igra naj ne bo preveč dinamična. Med igre zaključnega dela spadajo mirne igre, igre ravnotežja, natančnosti in hitre odzivnosti (Pistotnik, 1993).

- **Narišimo angelčka**

Cilj: Sprostitev in umiritev.

Didaktični pripomočki: /

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Otroci se na hrbet uležejo v globok sneg in z nogami in rokami zamahujejo. Na ta način v sneg narišejo angelčka.

Na koncu igre so vsi pohvaljeni za svojega angelčka.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem terenu.

Slika 14. Angelček v snegu (Odisej, 2012).

- **Ježek**

Cilj: Sprostitev in umiritev.

Didaktični pripomočki: Zastavica.

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Otroci se počasi premikajo po prostoru. Na znak se ustavijo, uležijo in zvijejo v klobčič.

Možnosti: Otroci lahko hodijo po vseh štirih in se na znak zvijejo v klobčič.

Opomba: V primeru slepih otrok je potrebno določiti spremljevalca, ki jih govorno usmerja. Pri gluhem otroku uporabimo vidni signal z zastavico.

Vaja na snegu za gibalno ovirane otroke na invalidskem vozičku ni primerna.

Na koncu igre so vsi pohvaljeni.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem terenu.

- **Rastoče drevo**

Cilj: Sprostitev in umiritev.

Didaktični pripomočki: /

Število učiteljev: Minimalno dva, oziroma po potrebi glede na število in prizadetost otrok.

Opis gibalne naloge: Otroci v krogu sedijo na tleh. Z vstajanjem se pretvarjajo da rastejo. Iztegujejo roke in jih pomikajo levo in desno, kar predstavlja pihanje vetra. Ko drevesa zrastejo, se otroci umirijo in s tem je igre konec.

Opomba: Gibalno oviran otrok v invalidskem vozičku izvaja igro samo z rokami in zgornjim delom telesa.

Na koncu igre so vsi pohvaljeni.

Varnost: Igra se izvaja na ravnem terenu.

4 SKLEP

Vsi imamo potrebo po gibanju. To velja za odrasle in otroke, zdrave in tiste, ki imajo različne težave z zdravjem ali fizičnim delovanjem. Gibanje in šport vplivata na telesni (fizična moč, vzdržljivost, okretnost, koordinacija) in duševni razvoj, pa tudi na čustveni in psihosocialni. Tudi osebe s posebnimi potrebami imajo potrebo po gibanju. Šport ima mnogo pozitivnih lastnosti, saj omogoča zdravo življenje, krepi samozavest in samopodobo, nudi možnost dokazovanja, kar je zelo pozitivno za otroka s posebnimi potrebami. Kljub temu pa so otroci s posebnimi potrebami za marsikaj prikrajšani. Zaradi svojih motenj v duševnem razvoju, zmanjšanih gibalnih sposobnosti, slušne prizadetosti, slepote ali slabovidnosti, ne morejo izvajati vseh športnih dejavnosti, lahko pa sodelujejo v obsegu, glede na njihovo sposobnost. Gibanje ima pomembno vlogo tudi v rehabilitacijskem smislu, če je športna dejavnost primerno izbrana in ustrezno vodena. Pomembno je, da se osebe s posebnimi potrebami začnejo ukvarjati s športom že v zgodnji mladosti. Vsak začetek je težak, zato je potrebno take otroke kljub neuspešnim poizkusom spodbujati. Za dosego napredka, dosego rezultatov in obvladanja športne dejavnosti je potrebno vložiti veliko truda in časa. Uspeh, ki ga dosežejo ti otroci je za njih življenjskega pomena pri vključevanju v družbo.

Eden od načinov športnih dejavnosti za otroke s posebnimi potrebami so tudi igre na snegu, ki smo jih predstavili v diplomskem delu. Z igro na snegu popestrimo športna dogajanja v zimskem času in naravnem okolju.

V diplomskem delu so prikazane igre v različnih fazah izvedbe ter variante iger, vezane na različne pomanjkljivosti pri otroku. Potek iger naj bo izveden enostavno, saj so pri izvedbi iger vedno prisotne ovire vezane na prizadetost otroka. Pred pričetkom vadbe oziroma iger je potrebno izdelati natančen načrt vadbe in pravilno izbrati težavnostno stopnjo. Z igro in prilagojenim načinom športne vadbe se otroci lahko izražajo in dokazujejo pri igrah tekmovalnega značaja. Vse cilje lahko dosežemo z izbranimi igrami, ki so prilagojeni razvojni stopnji in otrokovim

pomanjkljivostim. Ob igri se zabavajo z drugimi otroci, sklepajo poznanstva in prijateljstva in se počutijo del skupine. Izkušnje, ki jih pridobijo lahko uporabljajo v drugih življenjskih situacijah. Pri igrah se samopotrjujejo, zabavajo, sproščajo in usmerjajo odvečno energijo. Razvijajo tudi gibalne sposobnosti, ki jim omogočajo lastno aktivnost.

Igre, opisane v diplomskem delu, so namenjene tako učiteljem, ki te dejavnosti izvajajo, kot tudi staršem, ki lahko svojim otrokom popestrijo dan v naravi. Uporabijo lahko le eno ali več izbranih iger, Učitelji, spremljevalci, organizatorji pa lahko izvedejo dan aktivnosti v naravi, športni dan.

Pomembno vlogo pri učenju in igri imajo učitelji in spremljevalci otrok, proizvajalci didaktičnih pripomočkov ter strokovni timi, ki se ukvarjajo z otroci kot tudi s starši. Učitelji in spremljevalci otrok s posebnimi potrebami morajo osvojiti ustrezna znanja z različnih področij (medicinskih, specialnih pedagoških in športnih). Potrebno je sodelovanje s starši in strokovno usposobljenimi strokovnimi delavci različnih profilov. Učitelj mora vzpostaviti z otrokom takšen odnos, da mu bo ta zaupal. Učitelj mora pri otroku iskati tista področja, kjer bo lahko pri gibanju ali igrah popolnoma enakovreden z ostalimi.

5 VIRI

Bečaj, J. (1988). *Potrebe in možnosti posebne obravnave otrok v šoli*. Vzgoja in izobraževanje. 19(6), 36 – 46.

Benkovič, B. (2010). *Radost na snežni belini. Sodobni pogledi na gibalni razvoj otroka (str.77)*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno raziskovalno središče Koper.

Bernik. (2010). Varstvo otrok. Pridobljeno 10. 12. 2012 iz http://www.intersport-bernik.com/si/sola_zimskih_sportov/varstvo_otrok.htm

Cesar, B. (2010). Najmlajši športne šole Trst na Pokljuki. Pridobljeno 10. 12. 2012 iz <http://www.slosport.org/novice/2010/1003solski27SportnasolaTSPokljuka.html>

Gasparič, Z. (2009). Motorične sposobnosti. Pridobljeno 19.10.2012, iz <https://sites.google.com/site/osrodica/Home/sportna-vzgoja-1/teoreticne-vsebine-1/motoricne-sposobnosti>

Lebarič, N., Kobal Grum, D. in Kolenc, J. (2006). *Socialna integracija otrok s posebnimi potrebami*. Radovljica: Didakta.

Nadarjeni (2009). Pridobljeno 19.10.2012 iz <http://www.osradlje.si/dokumenti/svetovalna/nadarjeni.pdf>

Nadarjeni otroci in disciplina. (2012). Žurnal 24.si. Pridobljeno 18.10.2012 iz <http://www.zurnal24.si/nadarjeni-otroci-in-disciplina-clanek-66184>

Nuzdorfer, P. (1012). *Gibalna in športna dejavnost otrok s posebnimi potrebami*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za šport.

Otroci z motnjami vedenja in osebnosti. (2006). Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Pridobljeno 18. 10. 2012 iz

<http://www.zrss.si/default.asp?rub=3506>

Peljhan, M. (2012). Šport in gibalna oviranost. Pridobljeno 8.11.2012 iz

<http://www.3ksport.si/prakticni-koticek/zdravje/120-port-in-gibalna-oviranost.html>

Pistotnik, B. (1993). *Elementarne igre – sredstvo za razvoj motoričnih sposobnosti*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Univerza v Ljubljani.

Pistotnik, B. (2011). *Osnove gibanja v športu. Osnove gibalne izobrazbe*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Skalar, V. (1995). *Integracija da ali ne: problemi socialne integracije otrok s posebnimi potrebami v osnovni šoli. Pet, 7(31), 24 – 29*

Slepota. (2006). Wikipedija Prosta enciklopedija. Pridobljeno 25.10.2012 iz

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Slepota>

Slušna prizadetost. (2011). Wikipedija Prosta enciklopedija. Pridobljeno 16. 10. 2012 iz http://sl.wikipedia.org/wiki/Slu%C5%A1na_prizadetost

Snežni poligon. (2012). Planica. Pridobljeno 10. 12. 2012 iz

<http://www.planica.si/index.php?t=Galerija&gid=73&l=sl>

Videmšek, M., Berdajs, P. in Karpljuk, D. (2003). *Mali športnik*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Videmšek, M. in Jovan, N. (2002). *Čarobni svet igral in športnih pripomočkov*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Videmšek, M., Karpljuk, D., Zajec, J. in Meško, M. (2012). Gibalna/športna dejavnost predšolskih otrok s posebnimi potrebami. Šport , 1/2, Pridobljeno 25. 10. 2012 iz http://www.sportmladih.net/uploads/cms/file/Mali%20soncek/Revija_Sport_otroci_pos_ebnimi_potrebami.pdf

Videmšek, M. in Stančevič, B. (2004). *Popestrimo športno vzgojo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Videmšek, M., Šiler, B. in Fišer, P. (2002). *Slepa miš, ti loviš!* Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Vidovič, I., Srebot, I., Cerar, M. in Markun Puhan, N. (2003). *Hopla, en, dva, tri zame!* Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Vute, R. (1999). *Izziv drugačnosti v športu*. Ljubljana: Debora.

Žerovnik, A. (2004) *Otroci s posebnimi potrebami*. Ljubljana: Družina.

Žnidaršič, M. in Korče, K. (2010). *Otroci s posebnimi potrebami v vrtcu*. Zbornik III. Mednarodna strokovna konferenca vzgojiteljev v vrtcih (str. 77). Ljubljana: MiB d.o.o.